

Závěrečná správa z praxe

**4-vé akadémia rozvoja kritického myslenia – vychovávať,
vzdelávať, viesť k vnímavosti**

Modul: Cez skúsenosť k poznaniu

Miesto a dátum:

Banská Bystrica

27.11.2018

Meno a priezvisko:

Bc. Patrícia Priatková

Bc. Mária Karolčíková

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

STRACH AKO ISKRA PRE EXTRÉMIZMUS

Predmet: Sociálna práca s minoritami

2018/2019

Bc. Mária Karolčíková

Bc. Patrícia Priatková

Úvod

„Pozrite, ako príroda – stromy, kvety, tráva – rastú v tichu. Pozrite na hviezdy, mesiac a slnko, ako hýbu v tichu... Potrebujeme ticho, aby sme boli schopní...“ (Matka Tereza). Krásny citát, ktorý nesie v sebe hlbokú myšlienku. Každý si ho môže vysvetliť na základe vlastnej predstavy. Nám však poskytol krásny priestor pre úvod našej práce. My ľudia sme príliš hluční. Zabudli sme stíchnuť a zamyslieť sa. Zabúdame byť empatickí a cítiť. Sebeckosť a ľahostajnosť, materializmus a egoizmus nás oberá o to najdôležitejšie o to, čo nikto iný ako človek v živočíšnej ríši, tej dokonalej a rozmanitej nemá a to je ľudskosť. Skúsme zastat', skúsme byť ticho a opäť nájsť tú dokonalosť, ktorá je v nás prirodzene zakorenené. Nebojme sa strachu. Ten nás posúva vpred. Nebojme sa inakosti uchopme ju pevne, dajme jej šancu, pretože aj ona nás môže posunúť vpred. Život máme len jeden, a je na nás ako ho uchopieme.

1. Časť: Teoretická

1 STRACH AKO ISKRA PRE EXTRÉMIZMUS

Čo znamená pre človeka strach? Z čoho pramení? Strach pre nás vo všeobecnosti vzniká z niečoho nepoznaného. Ľudia majú tendenciu zastrašovať a šíriť mylné informácie najčastejšie o veciach a ľuďoch, s ktorými neprišli do styku, alebo majú nejakú negatívnu skúsenosť. Už od malička nás rodičia zastrašujú rôznymi javmi, predmetmi, ľuďmi, ktoré sú často krát nereálne. Napríklad nás v detstve rodičia strašili, že keď budeme zlí príde Bobo a zoberie nás. V podstate u nás zrodili strach z osoby, ktorá vôbec neexistuje a s ktorou ani oni neprišli nikdy do kontaktu. Tento proces sa veľmi často opakuje z generácie na generáciu. Možnože tento príklad celú situáciu priveľmi zľahčuje, ale podstatne poukazuje na celý proces vytvárania strachu medzi ľuďmi. Dieťaťu je vždy najbližšia rodina. No keď sa zamyslíme prvé obavy, klamstvá, strachy do nás vstúpajú najmä naši najbližší. Klamú nás, že 6.12 chodí Mikuláš, 24.12 nám darčeky nosí Ježiško, že súrodencov nám doniesol bocian, že keď všetko spapáme budeme veľkí, že keď si ublížime tak kým sa vydáme sa to zahojí, že všetci iní ako my sú zlí, nebezpeční, že nám chcú ublížiť, učia nás k obavám štýlom neber si cukrík od cudzích ľudí, stráž si tašku lebo príde ujo a zoberie ti ju a podobne. Prečo to robia? Prečo to budeme robiť aj my? Rodičia si často krát neuvedomujú, že z ich dieťaťa raz bude samostatná svoj právna bytosť s otvorenými možnosťami názormi a ako veľmi týmto spôsobom môžu jeho svetonázor a pohľad na svet ovplyvniť tým malým semienkom, ktoré doňho v detstve vštepia. Naše myslenie je veľmi plytké a obmedzené. Nezamyšľame sa nad našimi činmi do hĺbky. Jednoducho to robili naši prastarí rodičia, starí rodičia naši rodičia tak to asi budeme robiť aj my. Ale nie my dve Patka s Majkou už nie, pretože vďaka tejto práci sme svoje plytké myslenie aspoň na pár rokov v rámci tejto témy odložili do škatuľky, ktorú sme schovali na povalu starého domu k starej mame. No a čo stým ideme teda robiť, keď už sa my dve cítíme osvietené? Ako pomôžeme aj ostatným strateným dušiam zabalit' ich plytké

myslenie do škatuľky? No my sme sa rozhodli dopísať túto prácu a 7.12. ju od prezentovať našim ďalším spolužiackam. Musíme sa však veľmi snažiť, aby ich náš prejav zaujal lebo bez toho odídu z nášho výstupu opäť len ako stratené duše s plytkým myslením. Ale keď sa nám to predsa podarí, tak budeme veriť a dúfať, že to budú šíriť medzi kamarátov, a tí medzi ďalších a pomaly krok po kroku prispejeme malým semienkom k tomu, aby sme sa začali nad problémami zamýšľať do hĺbky a prestali sa tak báť.

2 AKO SA ZAKRÁDA EXTRÉMIZMUS MEDZI NÁS?

Pod extrémizmom si predstavujeme každé porušovanie práv a slobôd iných ľudí. Najviac ohrozenými skupinami jedincov u nás sú : rómovia, utečenci, postihnutí ľudia, homosexuáli a lesbičky, prisťahovalci z iných krajín. Cesty pre extrémizmus sú v našej krajine otvorené. Majú veľký priestor pre svoje šírenie. Súčasná moderná a technická doba so sebou prináša okrem množstva pozitív aj mnoho negatív. Jedným z nich je práve šírenie extrémistických názorov. Začnime hneď ráno. Pustíme si rádio čo počujeme ? Samé negatívne správy. Kto koho zabil, kde bol aký atentát, kto koho okradol, podviedol oklamal, ako nás okrádajú ako na nás útočia, ako je naša planéta na tom zle. A to je len ráno a my sme krásne naladení na ďalší úspešný deň. Cez obed si zapneme správy a čakáme čo nás zase prekvapí. Pozitívne však nič. Po namáhavom a úspešnom dni si večer s rodinou sadneme k televízii a náhodou idú správy. My sa tešíme na krásny večer plný pohody ale kdeže, zas nás médiá nakrmia negativizmom a keď toho máme plné zuby a už sme všetci rasisti, negativisti, extrémisti a cítime sa ohorení mimozemšťanmi z Marsu, sadneme si pred notebook, že si posurfujeme po sociálnej sieti a spríjemníme si deň plný optimizmu a zrazu jedna správa za druhou, jeden útok za druhým, a takto to koluje deň čo deň. Po takýchto informáciách si dáme asi upokojujúci čaj na kľudný spánok, vankúš si nastriekame levanduľovým sprejom a ideme spať. No spať sa nám nedá, pretože sme sa nakrmili zas myšlienkami, ktoré by nikomu nedali spať, možno len tým šťastnejším z nás a to flegmatikom alebo ľudom, ktorí sa rozhodli žiť svoj život inak. Ako inak? No jednoducho ktorí si namiesto ranných správ pustia cédečko, ktorý si namiesto bulváru prečítajú motivačnú literatúru, tí ktorí namiesto večerných správ hrajú so svojimi deťmi spoločenské hry alebo sa jednoducho sústreďujú na pozitíva svojho života a nenechajú sa ovplyvňovať médiami, ktoré by podľa nás mali byť univerzálnymi a nestrannými. Mali by byť spojovacím mostíkom medzi ľuďmi nie naopak. Nešťastní ľudia majú tendenciu svoje nešťastie šíriť aj medzi ostatných, veď prečo by mali byť nešťastní len oni? Ale čo nás robí nešťastnými? Čo tým svojim negatívnym stanoviskom prekrývame? Závist, pocit menejcennosti, komplexy ? Prečo nežijeme a nenecháme iných žiť? Čo nás brzdí v tom byť ľuďmi? Jednoducho je to strach. Ale nie strach z iných, ale strach z nás samých. Lebo ten je prvý. Je to sebeckosť, konzumný spôsob života a pocit nadradenosti, ktorý je v nás veľmi starostlivo vypestovaný. Od malička nás delia na zlé deti a dobré deti, na jednotkárov a päťkárov, na šikovných a ťarbavých na múdrych a hlúpych, úspešných a menej úspešných, vyššie postavených a obyčajných ľudí. Toto sa s nami deje od narodenia pritom si to my, a ani tí ktorí sa na tomto celom procese podieľajú neuvedomujú. Preto je pre uvedomelého jednotlivca s týmto strachom vlastne zo svojho života zo seba samého ako

komplexu veľmi ťažké bojovať. Zlé víly nás pokúšajú deň čo deň a podhadzujú nám polienka pod nohy. Len tí najsilnejší z nás majú šancu vydržať a svoju abstinenciu dobojovať. A my im držíme pri tom palce.

3 ČO PLODÍ NENÁVISŤ MEDZI ĽUĎMI?

Na túto otázku by sme sa mohli pozrieť z dvoch uhlov pohľadu. Jedným z nich sú individuálne príčiny, ktoré vedú človeka k nenávisti. Je dôležité si uvedomiť že slovo nenávisť v sebe obsahuje obrovský náboj, ktorý je veľmi silný. A je potrebné rozlišovať hnev, strach a nenávisť. S hnevom a strachom sa pracovať dá. Ale nenávisť je zakorenená hlboko v človeku. Môže ju spôsobiť vplyv výchovy, prežitá krivda, obrovské sklamanie, veľká rana na tele a duši, závisť... Nevieme či človek, ktorý sa stretne s inakosťou vo svojom okolí má právo cítiť, prejavovať nenávisť voči tejto inakosti len na základe predsudkov bez ohľadu na priamu skúsenosť. Nepoznáme človeka, ktorý má právo porušovať práva iných na život. A keď sa tak cíti, na základe čoho dospel k tomuto presvedčeniu? Kde je napísané alebo udané kto je prototypom ľudského bytia? Ako má vyzeráť ideálny človek? Naša spoločnosť sa nám snaží prezentovať ideály krásy, úspechu, inteligencie, šikovnosti atď.... Čo však s tými, ktorí nespádajú pod tieto kritériá? Človek nemá právo súdiť iných, pretože nevie aké životné príbehy majú ľudia za sebou. Pred dvomi týždňami som bola na jednej návšteve. V správach sa objavili zábery o utečencoch. Moja známa začala slovo po slove prskáť zaužívané slovné spojenia týkajúce sa tejto problematiky, a to napríklad : teraz budeme musieť na nich robiť, to sú teroristi, všetkých nás vyvražia, nech idú domov, nikto ich tu nechce, sú nebezpeční, zlí, proste iní. Ja ako pyšná študentka svojho odboru som hneď zareagovala. Nie násilne ale opýtala som sa jej či jej môžem povedať jeden príbeh. Tento príbeh som počula na našom stretnutí počas predmetu sociálna práca s minoritami. Ani som nečakala že ho tak skoro budem môcť zúročiť v praxi. Vyrozprávala som jej príbeh o utečenkini s ktorou by si to asi nechcela vymeniť ani na minútu. Tento príbeh bol o živej knižke Ranye. Videla som ako na chvíľu zamrzla. Možno som presne trafila klinec po hlavičke, keďže som zdôraznila z Ranyinho príbehu najmä jej posledný dôvod, kvôli ktorému opustila svoju rodnú zem. A to bolo vytrhnutie plodu z brucha matky, ktorého bola po útoku svedkom. Totižto táto moja známa bola krátko po pôrode. A ja som pochopila, že aj takto vedie cesta. Práve postoj mojej známej prezentuje druhá cesta šírenia nenávisti medzi ľuďmi a to sú dezinformácie produkované spoločnosťou prostredníctvom rôznych foriem. Spýtala som sa jej či sa už niekedy stretla s takýmto človekom, či sa už s niekým takýmto rozprávala, čo by spravila ona keby bola v jej koži? Mlčala bolo len ale v správach hovorili, že.... vetu nedopovedala nastalo ticho. A ja som vedela, že som vyhrala. Lebo keď som ju len na pár minút donútila zamyslieť sa a len zapochybovať o dezinformáciách, ktorými sme kŕmený je to pre mňa víťazstvo.

4 NA ČOM SI EXTRÉMIZMUS ZAKLADÁ?

Podľa nás si extrémizmus zakladá najmä na nevedomosti, povrchnosti, emocionalite a na slabinách ľudí. Orientuje sa najmä na sociálne skupiny, ktoré nie sú v našej spoločnosti šťastné a spokojné. Na tie, ktoré majú obavy a strach o svoj život, rodinu, o svoju budúcnosť, prácu, príjmy a istoty. Práve títo ľudia aj keď si myslia, že svojím prezentovaním „tvrdých názorov“ odzrkadľujú svoju silu, opakom je pravda. Sú to práve tí najzraniteľnejší jedinci v našej spoločnosti. Keď sa však zamyslíme, v každom období ľudskej existencie ľudia prežívali strach. Prežívali strach rovnako ako ľudia dnešní. Lenže súčasný človek je tak zahľadený len sám do seba, že nedokáže za svoje práva bojovať. A práve tým, sa to celé komplikuje. Vychovávame malých egoistov, prečo? Lebo sami sme nimi. Zaspali sme. Naša spoločnosť nás uspala. Uspali nás tí hore. Dovolili sme, aby nás pobláznili a sústredili našu pozornosť na menšie problémy, ktoré prezentujú ako neskutočne veľké problémy a tým nás spacificovali k tomu, aby sme zabudli. Aby sme zabudli, že sme ľuďmi, a že máme svoje práva. Máme právo na život, na dôstojný život. Čo je dôstojný život? Zobúdzat' sa ráno so strachom? Tak ako sú obeťami utláčané skupiny v našej krajine podľa nás sú rovnako obeťami aj tí, ktorí utláčajú. Je to presne ako pri problematike šikanovania. Väčšinou sa skúma a pracuje len s obeťou. Sústreďujeme sa na ňu na jej pocity a emócie. Ale prečo je agresor agresorom? Z výskumov je evidentné, že každý človek, ktorý sa snaží ublížiť niekomu inému a to rôznymi formami má problém sám. Extrémizmus tu je aj bude. A viete prečo? Pretože sme chorí. Celá spoločnosť je chorá. Nemáme totižto silu, chuť a energiu hľadať v najhlbších vodách. Sme totižto opojení prízemnosťou a povrchnosťou. Naučili nás kritizovať, odsudzovať namiesto toho, aby v nás budovali úctu, vďačnosť a rešpekt.

2. Časť: Príprava na prax

Nami zvolená téma sa nám zdala najzaujímavejšia a ponúkla nám najširší priestor pre uchopenie tejto problematiky zo všetkých ostatných. Keďže sme už živú knižnicu realizovali, rozhodli sme sa skúsiť zrealizovať aj online živú knižnicu, a tak zistiť aj do budúcnosti, s ktorou formou sa nám lepšie pracuje, a ktorá si akú zaangažovanosť knihovníkov (teda nás) vyžaduje. Už po výbere našej témy sme sa začali zamýšľať nad tým, akým smerom sa v rámci praktickej časti budeme uberať. Hneď sme však vedeli, že to bude spojené so živou knižnicou. Bola to pre nás výzva. Lenže samotná realizácia by nezachytila to, o čo nám išlo. Preto sme sa rozhodli, stanoviť si cieľ. Naším hlavným cieľom bolo, zistiť rozdiel v prežívaní a v emocionalite pri sledovaní online videa v rámci projektu online živá knižnica, v porovnaní s realizáciou a prítomnosťou ozajstných živých kníh. Následne sme si vytvorili kostru celého stretnutia. Ako cieľovú skupinu sme si zvolili študentky bakalárskeho štúdia (jednu skupinu) a študentky magisterského štúdia (druhú skupinu). Zaujímal nás názor práve tejto vekovej kategórie, nakoľko sme už živú knižnicu realizovali, ale vždy to bolo v nižších ročníkoch stredných škôl a základných škôl. Druhým krokom v rámci prípravy bolo stanoviť si metódu, pomocou ktorej získame názory respondentov. Keďže sme ich nechceli zaťažovať a odpútať ich pozornosť od myšlienky živých kníh prostredníctvom vyplňovania dlhých dotazníkov, vybrali sme si metódu ankety vlastnej konštrukcie. Anketa sa skladala z piatich otázok a bola anonymná. Prvá otázka znela: Mali ste možnosť byť účastníčkou aj klasickej živej knižnice aj online živej knižnice? Druhá otázka: Ktorá z týchto dvoch prevedení Vás oslovila viacej a prečo? Tretia znela: V čom spočíva podľa Vás rozdiel po vypočutí si príbehov v rámci týchto dvoch typov živých knižníc? V štvrtej sme sa pýtali, ktorá forma je pre nich atraktívnejšia. A v poslednej nás zaujímalo, ktorá forma živej knižnice viac vplýva na emocionalitu človeka. Po vypracovaní našej ankety sme sa zamerali na technické a organizačné zabezpečenie našej realizácie. Skontaktovali sme sa s vyučujúcou a poprosili sme ju o priestor v rámci jej vyučovania na zrealizovanie online živej knižnice. Vyučujúca nám navrhla vhodnú skupinu študentiek, nakoľko týždeň pred tým ako sme realizovali náš výstup my, mali možnosť fyzicky sa stretnúť so živými knihami a byť účastníčkami živej knižnice. Naša domáca príprava spočívala aj v tom, že sme si prešli jednotlivé videá a dohodli sme sa pre dve, ktoré študentkám pustíme. Napísali sme si príhovor, pripravili pravidlá a otázky. Po týchto krokoch sme už boli pripravené na realizáciu. Najnáročnejšie bolo asi to technické zabezpečenie a prekvapilo nás, že najľahšie pre nás bolo improvizovať.

3. Časť: Realizácia praxe

Praktickú časť sme realizovali 26.11.2018 od 12.15 na pôde UMB v BB konkrétne na pedagogickej fakulte. Prišli sme medzi študentky bakalárskeho štúdia pedagogiky. Predstavili sme sa, vysvetlili sme im, že sme ich navštívili z dôvodu zrealizovania našej praktickej časti

v rámci predmetu sociálna práca s minoritami. V skratke sme im predstavili projekt online živých kníh. Spomenuli sme aj EDUMU a jej zakladateľku. Poďakovali sme vyučujúcej a začali sme s pravidlami a organizačnými pokynmi. Študentkám sme ešte pred spustením videí rozdali lístočky, kam si mohli zaznamenávať rôzne myšlienky, názory, postrehy, ktoré ich počas videí zaujmú. Prvým videom, ktoré sme im pustili bol príbeh pani Venus. Po pozretí si videa nasledovala diskusia, informácie, ktoré pani Venus o sebe nepovedala v rámci videa nespomenula sme doplnili my, nakoľko sme mali to šťastie stretnúť sa s ňou osobne. Druhou živou knihou bola Sára. V rámci tejto živej knihy sme si rozobrali v rámci diskusie problematiku predsudkov, ľudského strachu kde vzniká, či väčší strach pociťuje majorita alebo minorita a podobne. Dievčatá sa vo väčšine zhodli, že predsudky si človek osvojuje najmä z rodiny a veľký vplyv majú aj médiá. Nemyslia si, že strach a predsudky je ten istý jav. Podľa nich nato, aby mali predsudky sa nemusia niekoho báť. Závidí to od toho, či je im niekto sympatický alebo proste im vadí. Po otázke či sa niečo po našom stretnutí niečo v nich pohlo, a či im to umožnilo zamyslieť sa nad niektorými vecami jednohlasne sa zhodli na tom, že áno. Pri Säre bolo možné dotknúť sa aj problematiky šikanovania, ktorá nám je ako odboru veľmi blízka, nakoľko Sára bola jej obeťou počas štúdia na základnej škole. Niektoré študentky v rámci našej ankety porovnali aj prezentované knihy navzájom. Podľa ich slov ich viac zaujal príbeh Sary, a to z dôvodu, že im je vekovo bližšia. V závere diskusie sme účastníčkam rozdali anketu, a poprosili sme ich o jej vyplnenie. V úplnom závere nasledovala spätná väzba. Dievčatá mali po väčšine problém so slovným zhodnotením nášho výstupu. Preto sme sa rozhodli pre krátku spätnú väzbu prostredníctvom gesta palec hore alebo palec dole. Všetky dievčatá nám dali palec hore. Dúfame, že to tak aj cítili a nevykonali tak len zo slušnosti. Palec hore dostali aj ony od nás. Druhou skupinou pri ktorej sme pracovali s našou anketou boli naše spolužiačky sociálnej pedagogiky magisterského štúdia. Všetky boli účastníčkami oboch foriem živých kníh preto sa nám zdali ako vhodné adeptky pre náš malý prieskum. S nimi sme pracovali v utorok 27.11.2018.

4. Časť: Reflexia a odporúčania

Uvedomila som si, že u mladých ľudí je dôležité naučiť sa zamýšľať aj nad vecami, ktoré sa im v prvom momente zdajú ako bežné. Je dôležité klásť im otázky, diskutovať s nimi, a počúvať ich názory, nakoľko len vďaka tomu vieme zistiť, ako vnímajú oni konkrétnu problematiku. Na základe reakcií som zistila, že aj medzi študentmi vysokej školy sa objavujú takí, ktorí majú predsudky a strach z inakosti. Mojim cieľom bolo prioritne vstúpiť do študentov semienko pochybností o ich zosobnených názoroch, o ich vstúpaných ideách, a naučiť ich, že dôležitejšie ako predsudky a zaužívané frázy sú práve osobné skúsenosti. Skôr sa budem snažiť pracovať pokiaľ to bude možné v rámci praxi s reálnymi živými knihami, fyzicky prítomnými. Online živú knižnicu by som skôr odporučila v rámci rôznych vyučovacích predmetov ako vsuvku a spestrenie tematiky, do ktorej zapadá. Určite ma vzdelávanie ovplyvnilo ale nie skôr po tej stránke osobnostnej ako manuálnej alebo

vzdelávacej, pretože ma priviedlo k tomu, aby som sa nad vecami zamýšľala viac do hĺbky a nebrala každodenné zobúdzanie ako samozrejmosť.

Záver

Naša spoločnosť je rôznorodá. Sme ako lúka plná kvetov a sme krásna lúka, pretože sme rôznorodými kvetmi, a teda aj rôznorodými osobnosťami. Naša spoločnosť však nie je celkom pripravená žiť s inakosťou. Predsudky, strachy sú v nás hlboko zakorenené. Ako dlho sa v nás pestovali, tak dlho trvá sa ich aj zbaviť. Netreba sa však vzdávať. Každý krok vpred je úspechom. Ľudia by sa mali tešiť z inakosti a zbaviť sa predsudkov. Mali by sme sa viac zamýšľať nad tým, čo sa z inakosti môžeme naučiť. Náš svet by bol nudný, keby sme boli všetci rovnakí. Čo nám dáva právo správať sa k človeku, ktorý je iný ako my opovrhujúco? Kto sme my, že si udeľujeme toto právo? Čo keď ten iný človek je ten prototyp, a práve my sme iní? Mali by sme sa stať konečne ľuďmi, a naučiť sa byť empatickými. Nie nemali by sme inakosť ľutovať. Ale mali by sme ju tolerovať. Živá knižnica má v našich očiach hlbokú ideu a má význam a je jedno v akej forme. Dôležité je zasievať zrnko pochybností a gumovať predsudky krôčik po krôčiku. Už len pocit pochybnosti vyvolanej u človeka je pre nás víťazstvom.

5. Záverečné vyjadrenie mentora a posudok

Potvrdzujem, že účastník vzdelávania absolvoval individuálne konzultácie k dištančnému vzdelávaniu a získal praktické schopnosti v rámci vzdelávacieho modulu.....

Mentorský posudok: